

לחה לשם סיומה של מערכה ממושכת -- מן הצד האחר (הויאט-מינ).

ואולם, ניתוח מעמיק יותר של מלחמה זו מגלה בעליל, כי היתה זו התמודדות שכללה עליות וירידות, הישגים וכישלונות לשני הצדדים גם יחד — אף כי אין בכך, כמובן, כדי להמעיט מערכו של ניצחון הויאט-מינ. החשובים שבהישגים הצרפתיים הושגו בשנת 1951, שבה עמד בראש ההנהגה הצבאית והמדינית הצרפתית בהודו-סין גנרל ז'אן דה-לאטר דה-טאסיני, אשר מונה לתפקידו בסוף 1950. הספר, נושא סקירתו מתאר את המלחמה בתקופה זו — שנת 1951 — תוך הבטלת הישגיהם של הצרפתים והדגשת חלקו של הגנרל דה-טאסיני, במערכה המדינית ובמערכה הצבאית; והלקחים שניתן להפיק ממנו תורמים להבנת מאורעות התקופה הנדו-נה, והשפעתם על המתרחש גם כיום בחלק-תבל סוער זה.

הרקע הצבאי והמדיני

בסוף שנת 1950 ניצבה המושבה הצרפתית הודו-סין נוכח קשיים חמורים ביותר ועמדה לפני הידרדרות מסוכנת, לאחר ההצלחות בשדה-הקרב של כוחות הויאט-מינ, בפיקודו של גנרל גיאפ.³ משהצליחו כוחות אלה לכבוש את המערך המבוצר הצרפתי לארקי, קאר-בנק והואה-בין בצפון המושבה, נפתחה בפני הויאט-מינ הדרך להבאת תגבורות מסין (שכבר היתה אז בשלטון אנשי מאו צה-טונג, אשר תמך, מטבע הדברים, באנשי הויאט-מינ), והאיום על הדלתה של טו והאנוי הפך ממשי ביותר.

הצלחת הכוחות הקומוניסטיים גררה בעקבותיה תסיסה והתעוררות באוכלוסיה המקומית — מחד גיסא, וירידה במו-ראל ואבדן הביטחון העצמי של המתושבים הצרפתים — מאידך גיסא. גנרל גיאפ הבטיח, כי את ראש השנה החדשה יחוגו בהאנוי. היה ברור לצרפתים, כי כיבוש הדלתה של טונקין יגרור אחריו התמוטטות שלטונם בהודו-סין והשתל-טות קומוניסטית מלאה.

כושרו המבצעי של חיל-המשלוח הצרפתי היה ירוד למדי, והפחד בפני תבוסה קרובה לבש צורה ממשית. משום כך נשלח להודו-סין, ערב הנחתת מהלומת כוחות הויאט-מינ לעבר הדלתה, גנרל ז'אן דה-לאטר דה-טאסיני, מוותיקי המ-פקדים בצבא הצרפתי.

הוא הגיע שמה ב-25 בדצמבר 1950, ומינויו פורש עלידי הויאט-מינ כניסיון צרפתי להביא אדם בעל עבר מפואר

בעקבות קריאה

גנרל דה-לאטר דה-טאסיני בויאט-נאם

סקירה מאת רס"מ' הדר

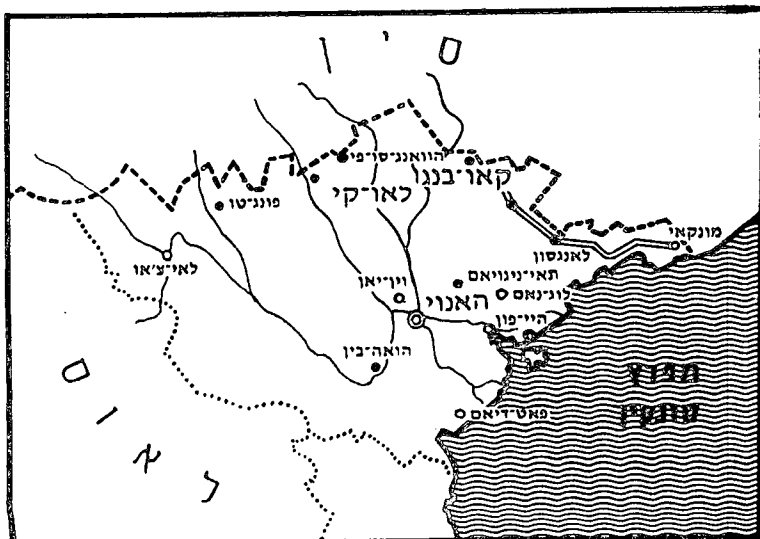
דה-לאטר בויאט-נאם - שנת נצחונות¹

מלחמת הודו-סין², אשר ניטשה בשנים 1946—1954, הו-תירה ברבים רושם, כאילו נחל בה הצבא הצרפתי מפלה אחר מפלה, עד לתבוסתו הסופית בדיאן-ביאן-פו. תבוסה זו הפכה שם-דבר בלכסיקון הצבאי, והיא מסמלת — עד עצם היום הזה — חוסר ראות אסטרטגית ואזלת-יד טקטית מן הצד האחד (הצרפתי), וכישרון לניצול ההזדמנות הנכר-נה, לשינוי שיטות-הלחימה בהתאם לנסיבות, ולניצול ההצ-

¹ לפי ספרו של פייר דארקור.

² שמה הקולוניאלי של ויאט-נאם — המער.

³ מפקד צבא צפון ויאט-נאם, שהכריזה על עצמאותה באוגוסט-ספטמבר 1945, וזכתה ב-1950 להכרת המדינות הקומוניסטיות באירופה וסין הקומוניסטית. ספרו של גיאפ, "מלחמת העם — צבא העם", בהוצאת "מערכות", סוקר אותה מלחמה מנקודת-הראות הויאט-מינית — המער.

הרגשתם. נאומי של הגנרל, עם כניסתו לתפקיד, חזר מש" מעות רבה לגבי האיש ודרכו: —

„באתי כדי להצטרף אל אלה המצפים כאן לאיש נמרץ ובעל כושר פיקוד. תקופת ההיסוסים חלפה. אני מבטיחכם, כי יהיה לכם מפקד ראוי לשמו. אהיה עמכם בכל אשר יקרה. באתי למען הסגנים והסרנים, הקצינים הצעירים, שהסיהם הנושאים בנטל העיקרי במלחמה זו.“

השפעה חשובה על רוב החיילים אפשר לייחס גם לעובד דה, שבנו של הגנרל, ברנארד דה-לאטר, אשר החל את מלחמת הודו-סין כמפקד מחלקה, נהרג ב־30 במאי 1951 בקרבות המרים מסביב לדלתה.

פעולות מדיניות

בנוסף לתפקידו כמפקד צבאי עליון בהודו-סין, נשא הגנרל גם באחריות של מושל כללי, ועסק בתחומים האזרחיים של השלטון. פעילותו המדינית בשני התחומים — הצבאי והאזרחי — הגיעה לשיאה עם נסיעתו לארה"ב, בה השיג תמיכה צבאית למלחמה, בציוד, בנשק ובתחמושת⁵, ובפגישתו בותיקן עם האפיפיור, שנתן למלחמה את ברכתו; ברכה זו שימשה מנוף להפעלתה של האוכלוסיה הקתולית בהודו-סין לצד הצרפתים במלחמה.

צדפת ומלחמת הודו-סין

מלחמת הודו-סין לא היתה מקובלת על העם הצרפתי, ולא נגעה ללב. חוגי השמאל, ובעיקר הקומוניסטים, התנגדו בתוקף למלחמה זו.⁶ חוק השירות הצבאי קבע במפורש, כי הצבא הסדיר לא יישלח להודו-סין. חיל-המשלוח שבפיקודו של הגנרל היה מורכב, כתוצאה מכך, משכירים (אנשי לגיון הזרים הצרפתי) וממתנדבים. על-מנת להשיג תגבורת מפקדים בכל הרמות ומדריכים להקמת הצבא המקומי, היה על הגנרל לעמול קשה כדי לשכנע את ממשלת צרפת בחשיבות הדבר. — ואכן צלח הדבר בידו לא במעט.

הגנרל מת בינואר 1952, לאחר שובו לצרפת כאדם חולה; שנת פעולתו בהודו-סין היתה, לדעת מחבר הספר, שנת ניצחונות.

סיכום

מלחמת הודו-סין הסתיימה בשנת 1954. כתוצאה מהסכמי ג'נבה, נוצרו שתי מדינות נפרדות: דרום ויאטנאם וצפון ויאטנאם. כיום, כחלוף למעלה מ־14 שנה, עדיין ניטשת המלחמה, בשינוי פנים: חיל-המשלוח הצרפתי הוחלף בחיל-המשלוח האמריקני, השיטות ואמצעי-הלחימה השתנו ושוכללו על-ידי שני הצדדים, העוצמה הצבאית המופעלת בקרבות הוגדלה והורחבה — אך פני הקרקע, האוכלוסיה המקומית, שהיא הנושאת העיקרית בעול ההרס וההרג, והבעיות היסודיות אשר גרמו למלחמה — כל אלה לא השתנו ולא נפתרו. התבוסה בדיאן-ביאן-פו⁷ בשנת 1954 היתה המפנה שבעקבותיו נסתיימה המערכה בהודו-סין. המפנה שיביא לסיומה של המלחמה בויאטנאם — לוטה עדיין ערפל.

⁴ יצויין, כי בעיני גיאפ בספרו ציין מיניו של דה-לאטר גם את ראשית השיתוף בין הצרפתים לאמריקנים בניהול המלחמה בהודו-סין.

⁵ כאמור, תוקף גיאפ בספרו את „האימפריאליזם הצרפתי וה-אמריקני“ בנקודה זו, ומכנה את המלחמה כ„מלחמה שבוצעה באמצעות דולרים אמריקנים — ודם צרפתי“ — המער.

⁶ הדבר התבטא, באורח סמלי, בין השאר בהימנעותם של הקומוניסטים מהצבעה על ההצעה להעלאת דה-לאטר, לאחר מותו, לדרגת מרשל צרפת.

⁷ ר' מאמר על אודותיה ב„מערכות“ ק"צ, עמ' 23.

„להציל את המצב“. רדיו הויאט-מין אמר אז: „לא די למנות שריד-עבר עטור-הילה בלבימת נחשול ההסתערות העממית... הגנרל רגיל לבדוק את ניקיון רגליהם של חייליו (רמז לקפדנותו הקיצונית של דה-לאטר), אך חייליו רצים יחפים אחרי החיילים הצרפתים הנסים מפניהם.“⁴

בלימת התקדמות הויאט-מין

בלימת נחשול הסתערותם של הכוחות הסדירים של גנרל גיאפ, חייבה שינוי יסודי בשיטת-הלחימה הצרפתית. שיטת הלחימה הקודמת, שהתבססה על שרשרת של מוצבים קטנים לאורך עורק-החבורה, גבולות ונקודות חיוניות, וכן כוחות ניידים מוגבלים לשם התערבות ועזרה במקרה הצורך — היתה יעילה, אולי, נוכח לוחמים מקומיים; אך נגד כוחות סדירים, המאוגדים בדיביזיות ותוקפים בהמוניהם, היתה חסרת-אונים. ואכן, מוצבי הצרפתים נשטפו בזה אחר זה. ומשום כך הפעיל דה-לאטר שיטת-לחימה חדשה, אשר כללה בעיקר:

- בניית נקודות מבוצרות בעלות עוצמה גדולה, הנתמכות בסיוע אווירי, ארטילרי וימי, והמסוגלות לעמוד מול כוחות גדולים במשך זמן ארוך.
- ארגון כוחות ניידים מוגברים, המסוגלים להתערב במהירות בגזרות מסוכנות, תוך התגברות על הסיכנות ומארגנים.
- יצירת צוותים לשיטות-פעולה ארטילרי, אווירי וימי בכל הרמות, המסוגלים להפעיל סיוע בצורה היעילה ביותר.
- הפעלת פרוצדורות אוויר וצנחנים להחשת תגבורות, להעברת השפקה ולעריכת התקפות על עורף האויב ואגפיו.
- ארגון של השבטים הילידים לצרפתים לפעולות גרילה נגד עורף האויב ודרכי-ההשפקה שלו.
- עריכת פעולות הסברה וסיוע לאוכלוסיה המקומית, למניעת הצטרפותה אל הויאט-מין.

כתוצאה מארגונה מחדש של שיטת-הלחימה, הצליח גנרל דה-לאטר, בארבעה קרבות הגנתיים (וין-יאן, דונג טריאן, דאי, גואה-ילו), ובקרב-התקפה אחד באיזור הוואה-בין — כולם בשנת 1951, לבלום את התקדמות הויאט-מין, להוציא מכלל פעולה 4 דיביזיות של כוחות אלה, ולגרור להם אבדות חמורות ביותר: 50,000 הרוגים, 50,000 שבויים, וכמות ניכרת של שלל מכל הסוגים. קרבות אלה מתוארים בהרחבה בספרו של דארקור.

מטבע הדברים, אותם ניצחונות צרפתיים שמדגיש דארקור בספרו — מובלעים על-ידי גיאפ בכתביו, ומוצגים כנסיגות ארעיות.

פעולות להעלאת המוראל של האזרחים והצבא

הצלחתו של דה-לאטר בשדה-הקרב, ובלימת התקדמותם של כוחות הויאט-מין, השיבו את הביטחון העצמי לאותם חלקים מן האוכלוסיה המקומית שתמכו בצרפתים, ובעיקר — לאזרחים הצרפתים במקום. האניות הממתנות בנמל חייפונג לפינוי אזרחים צרפתים — הוחזרו לצרפת בלא נוסעים. גנרל דה-לאטר הביא את רעייתו לסיגון, וכן עשו שאר המפקדים הבכירים. הבטחתו של גנרל גיאפ לחגוג את ראש השנה החדשה עם צבאו בהאנוי — לא נתקיימה. דווקא הצבא הצרפתי הוא שקיים ב־14 ביולי 1951 (יום חגה הלאומי של צרפת) מצעד צבאי מפואר בהאנוי.

לגבי הצבא, הורגשו בעליל תכונות המנהיג של גנרל דה-לאטר דה-טאסיני. בנוסף לארגון מחדש של חיל-המשלוח ושינוי שיטות הלחימה, שהיו הגורמים המכריעים בהשגת ההישגים החשובים בשדה-הקרב, נערכו פעולות בתחומי המש-מעת והטיפול בפרט, במגמה לשפר את הופעת החיילים ואת